

Osman Şems Efendi

...

2735 - عثمان شمسي بن محمد أمين الأسكنداري الإستانبولي

العثماني الصوفي القادري الشاعر المتخلص بشمسي التصوفي

ياستانبول سنة 1893/1311

(أنظر : محمد طاهر عثمانلي مولفكري 270/2-271)

من تصانيفه :

1 - آداب المرید في صحبة المراد (ت)

عثمان أركين رقم 2/235 ورقة 81-89 ؛ رقم 931 ورقة

21 ؛ رقم 1441 ورقة 9 ؛

2 - ديوان عثمان شمسي - في الأدب (ت)

عثمان شوقي رقم 1801 ورقة 217 ؛

3 - مجموعة كلمات منظومة ومنتورة (ت)

عثمان أركين رقم 235 ورقة 81 ؛

4 - العوت والمراتب - في الأدب (ت)

عثمان أركين رقم 2/1208 ورقة 20-35 ؛

27 EYLÜL 2006

884 : 884

علي رضا قره بلوط، معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات

استانبول ، الجزء الثاني، [y.y.,t.y.] İSAM 141628 ،

150088

OSMAN ŞEMS EFENDİ

-
- 1 YUSUF YILDIRIM, Osman Şems Efendi, hayatı, eserleri ve dıvânı (Metin-İnceleme-Tahlil), Marmara Üniversitesi, Doktora, 2013

ÜSKÜDARLI OSMAN ŞEMS EFENDİ VE KERBELA MERSİYESİ

Şevkiye Kazan*

Şair ve mutasavvıf Osman Şems Efendi'nin Divan'ı ve diğer eserleri, şimdiye kadar bilimsel çalışmalara yeterince konu olmamıştır. Tebliğimizde, onun yayımlanmış şiirlerinden yola çıkarak, edebî kişiliğini ortaya koymak; ayrıca Muharrem ayı içerisinde bulunmamız sebebiyle de Kerbela mersiyesini işlemek; Hz. Hüseyin'in ve ailesinin Kerbela'da uğradığı acıklı olayı bir kez daha yaşayarak onları saygıyla yâd etmek istedik.

Üsküdarlı Osman Şems Efendi, Maliye Nezâreti Esham Kalemî Hulefâsından (şeflerinden) ve Nakşibendi ileri gelenlerinden Seyyid Mehmet Emin Efendi (öl.1277/1861)'nin oğludur. İstanbul'da Hocapaşa Mahallesi'nde 1229/23 Mart 1814 tarihinde doğmuştur.

Osman Şems, Osmanlı Müellifleri'nde (c.II, s.270-271), "tasavvuf ehli ediplerinin ulularından ve Kadîrî tarikatı âriflerinin büyüklerinden, beyânı yüksek bir mürşit olup Üsküdarlıdır" diye söz edilirken Hüseyin Vassaf Bey'in Sefine'sinde(s.38) "kendilerinin tekyesi yoktu; fakat her müridinin kalbini bir ilâhî aşk tekyesi haline getirmişti. Şeyh Cenapları maddeden sıyrılmışların halka başı idi... irfan mektebinin üstadı, tarikat yolcularının müşküllerini çözen mürşit, Kadîrî tarikatının en büyüklerinden, safâ köşesine çekilmeyi âdet edinen, doğruluk ve dost canlılık meydanının eri Üsküdarlı Osman Şems Efendi Hazretleri" diye anılmaktadır.

Gençliğinde, komşuları olan Nakşibendi Şeyhi İsmail Efendi'nin talebesi ve müridi olmuş; şeyhinin 1255/1839'da vefatı üzerine devrin ünlü şeyhlerinden Kuşadalı İbrahim Efendi'ye intisap etmiş ve ondan el almıştır. Şeyhinin 1273/1856'da vefatından sonra Kadîrî ve Üveysî tarikatı büyüklerinden Şeyh Abdurrahim-i Ünyevî'ye intisap etmiş ve Üveysîlik pâyesine nâil olmuştur.

Esas adı, Osman Nureddin olan Şeyh, gönlündeki İlâhî aşkın coşkusuyla yanık şiirler söylemeye başlamış; Nurî mahlasını bırakarak Şems mahlasını almıştır. Zaten kendisi de bir gazelinde, bu mahlası almasının hikmetinden şöyle söz eder:

Pertev-i zâtından ey Şems etdiğim cün iktibâs

Yâdigâr aldım bu ismi Şemsî-i Tebrîz'den

* Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fak. Türkçe Eğitim Böl.

OSMAN ŞEMS EFENDİ DÎVÂNI'NDAN SEÇMELER

Kemâl Edib KÜRKÇÜOĞLU

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	39933
Tasatı No	T811-219 KÜR-0

Birinci Baskı

İstanbul 1996

**BİR GÖNÜL TEKKESİ ŞEYHİ SEYYİD OSMAN NUREDDİN SEMS
(ö. 1883) ve MERSİYYE-İ CENÂB-I SEYYİDÜ'Ş-ŞÜHEDÂ'SI
Selami ŞİMŞEK***

ÖZET

Bu makalemizde son devir Kâdirî şeyhlerinden Seyyid Osman Nureddin Şems'in hayatı, eserleri ve eserlerinden *Mersiyye-i Cenâb-ı Seyyidü'ş-Şühedâ* yeni harflere bazı açıklamalarla aktarılmıştır. Osman Şems Efendi, XIX. asır sûfî ve şâirlerindedir. 1814'te İstanbul'da doğmuştur. Babası Seyyid Muhammed Efendi'dir. Nakşibendiyye'den İsmail Efendi, Halvetiyye'nin Şabaniyye kolundan Kuşadalı İbrahim Halvetî (ö. 1848) ve Ünyeli Şeyh Abdürrahîm Üveysî (ö. 1856) gibi sûfilerden icâzet almıştır. Kadiriyye'nin Enveriyye kolunun kurucusu olan Şems'in, "*Bâzu'l-Enver*" lakabı vardır. *Encümen-i Şuârâ*'ya katılan zâtların en ileri gelenlerinden birisidir. 1893'te Üsküdar'da vefat etmiştir. "*Dîvân*", "*Bir Mektup*", "*Şem'i Şebistân*", "*Kenzü'l-Meânî*" ve "*Mersiyye-i Cenâb-ı Seyyidü'ş-Şühedâ*" eserlerinden bazılarıdır.

Giriş

Abdulkâdir Geylânî (ö. 1167) tarafından kurulan Kâdirîlik, Eşrefoîlî Abdullah Rûmî (ö. 1469-70) vasıtasıyla Anadolu'ya getirilmiş ve İznik'te kurduğu tekkeden yaygınlaşmıştır. İstanbul'da Kâdirîyye, İsmail Rûmî Efendi (ö. 1631-32) tarafından kurulan Rûmiyye (İsmailiyye), Mustafa Resmî Efendi (ö. 1793)'nin tesis ettiği Resmîyye, Mehmed Müştâk Efendi (ö. 1831)'ye nisbet edilen Müştâkiyye ve Osman Şems Efendi (ö. 1893)'nin kurduğu Enveriyye (Şemsiyye) kolları aracılığıyla temsil edilmiştir. Bandırmalizâde, 1888 yılında tamamladığı *Mecmûası*'nda¹ yedisi arsa halinde olmak üzere elli yedi Kâdirî tekkesi'nin adını vermektedir. Yeşilzâde Mehmed Sâlih Efendi ise *Rehber-i Tekâyâ*'da² almış sekiz Kâdirî tekkesini sıralamaktadır.

XIX. asırda Kâdirîliğin gelişim seyri, yeni tekkeler aracılığıyla bu dönemde belirginleşen, modernleşme sonucu ortaya çıkan şehrin orta ve üst tabakaları arasındaki kültürel kopukluğu ortak bir zihniyet çerçevesi içerisinde yeniden bütünleşme çabasına paralel olarak gerçekleşmiştir. Müştâkiyye, orta tabaka Doğulu insan nüfusunu şehir kültürüyle kaynaştırırken Enveriyye, aydın zümre üzerinde

* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

¹ Bkz. Bandırmalizâde A. Münib, *Mecmûa-ı Tekâyâ*, Alem Matbaası, İst. 1307, 3-15.

² Bkz. Yeşilzâde M. Sâlih, *Rehber-i Tekâyâ*, Süleymaniye Ktp., Tirnovalı No: '035, s. 3-10.